

Логвиненко Денис Володимирович аспірант кафедри міжнародного бізнесу
Харківського національного економічного університету імені С. Кузнеця

АНАЛІЗ БЕЗПЕКООРІЄНТОВАНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ НА ЗАСАДАХ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ

Анотація. Досвід економічно розвинутих держав свідчить, що розвиток бізнесу, в соціальній сфері багато в чому залежать від якості життя населення і соціальної стабільності у країні, ставлення влади і громадянського суспільства, розвиненості партнерських відносин приватного підприємництва. Сучасний бізнес повинен відповідати стандартам корпоративної соціальної відповідальності та дотримуватися етичних правил підприємництва, започаткованих міжнародними організаціями.

Результати та обговорення. Безпекоорієнтований розвиток бізнесу базується на принципах триєдиної концепції сталого еколого-соціально-економічного розвитку. Положення цієї концепції були розроблені всесвітніми самітами ООН, за участі понад 180 країн світу, багатьох міжнародних організацій та провідних учених, у 1992 році в Ріо де Жанейро та у 2002 році в Йоханесбургу. Основна ідея полягає в оптимальному використанні обмежених ресурсів та застосуванні природо-, енерго- і матеріалозберігаючих технологій для створення потоку сукупного доходу, який би забезпечував принаймні збереження (не зменшення) сукупного капіталу (фізичного природного, або людського), з використанням якого цей сукупний дохід створюється. Водночас, перехід до інформаційного суспільства приводить до зміни структури сукупного капіталу на користь людського, збільшуючи нематеріальні потоки фінансів, інформації та інтелектуальної власності. Уже тепер ці потоки перевищують обсяги переміщення матеріальних товарів усемеро. Розвиток нової, «невагомої» економіки стимулюється не лише дефіцитом природних ресурсів, а й наростанням обсягів інформації та знань, що набувають значення затребуваного товару [1].

З погляду екології, сталий розвиток має забезпечити цілісність біологічних і фізичних природних систем, їх життєздатність, від чого залежить глобальна стабільність усїєї біосфери. Особливого значення набуває здатність таких систем самооновлюватися й адаптуватися до різноманітних змін, замість збереження в певному статичному стані або деградації та втрати біологічної різноманітності [2].

Соціальна складова орієнтована на людський розвиток, збереження стабільності суспільних і культурних систем, зменшення кількості конфліктів у суспільстві. Важливе значення для забезпечення цих умов має справедливий розподіл благ між людьми (зменшення так званого GINI-індексу), плюралізм думок та толерантність у стосунках між ними, збереження культурного капіталу і його розмаїття, насамперед спадщини не домінуючих культур.

Системне узгодження та збалансування цих трьох складових – завдання величезної складності. Зокрема взаємний зв'язок соціальної та екологічної складових приводить до необхідності збереження однакових прав сьогоденних і майбутніх поколінь на використання природних ресурсів. Взаємодія соціальної та економічної складових вимагає досягнення справедливості при розподілі матеріальних благ між людьми й надання цілеспрямованої допомоги бідним прошаркам суспільства. І, нарешті, взаємозв'язок природоохоронної та економічної складових потребує вартісної оцінки техногенних впливів на довкілля.

Дедалі частіше науковці та практики поєднують концепцію соціальної відповідальності у сфері бізнесу з концепцією корпоративної соціальної відповідальності, згідно з якою підприємство бере на себе певну відповідальність у вигляді розвитку соціальної інфраструктури, надання робочих місць, дотримання екологічних норм та стандартів, здійснення з місцевою адміністрацією спільних проектів та акцій соціальної підтримки, розвитку та благодійності. Концепція корпоративної соціальної відповідальності офіційно оформилася на Лісабонському європейському саміті в березні 2000 року, а також коли Європейська комісія опублікувала так звану «Зелену книгу про

корпоративну соціальну відповідальність» (липень 2001 року). Корпоративна соціальна відповідальність визначається як: «концепція інтеграції турботи про соціальний та екологічний розвиток у бізнес-операціях компаній у взаємодії зі своїми акціонерами й зовнішнім середовищем»; «відповідальність компанії перед усіма людьми та організаціями, з якими вона співпрацює, та перед суспільством у цілому»; «довгострокове зобов'язання компаній поводитися етично та сприяти економічному розвитку, одночасно покращуючи якість життя працівників та їх батьківщин, громади й суспільства загалом»; «збалансованість економічних, соціальних та екологічних цілей суспільства, інтеграцію їх у взаємовигідні приписи та підходи [3].

Корпоративна соціальна відповідальність - це нова управлінська філософія, коли управлінське рішення приймається з урахуванням забезпечення економічного, екологічного й соціального аспекту безпеки [4]. А. Сеттлз зазначає, що впровадження принципів корпоративної соціальної відповідальності дозволить знизити витрати, операційні ризики, збільшить виручку, стимулювати інноваційний розвиток, полегшити доступ на товарні ринки та ринки капіталу, покращити репутацію [1]. З точки зору інвесторів, компанія, що застосовує принцип корпоративної соціальної відповідальності має більш високий рівень економічної безпеки для інвестування. Впроваджуючи принципи корпоративної соціальної відповідальності, компанія отримує «ліцензію на діяльність» та «ліцензію на співпрацю». «Ліцензія на діяльність» передбачає, що компанія бере на себе добровільні соціальні зобов'язання, домагаючись у такий спосіб позитивного відношення до себе зі сторони місцевої громади та органів управління, й отримання певного «дозволу» на свою діяльність. Це виступає своєрідним індикатором того, що компанія є «відповідальним громадянином» і серйозно ставиться до питань охорони праці, захисту навколишнього середовища, підтримки біорізноманіття й т.ін. Й навпаки, відсутність такої неформальної ліцензії істотно ускладнює ведення бізнесу. «Ліцензія на співпрацю» є розширеним розумінням терміну «ліцензії на діяльність». В даному випадку компанія не просто має можливість здійснювати свою діяльність, але також

здатна вибудувувати плідні партнерські взаємини з усіма своїми стейкхолдерами. Це особливо важливо в епоху поглиблення глобалізації, що провокує швидкі та великі структурні зміни на ринках.

Висновок. Аналіз концептуального базису розвитку бізнесу дозволив виділити соціальний та безпековий аспекти, що пов'язані з проблемами «сталого розвитку» й «захисту від загроз». Основні положення виділених концепцій фокусують увагу на вирішенні триєдиного завдання еколого-соціально-економічного розвитку. Такий принцип представляє добровільну діяльність компаній приватного та державного секторів, спрямовану на дотримання високих стандартів операційної та виробничої діяльності, соціальних стандартів та якості роботи з персоналом, мінімізацію шкідливого впливу на навколишнє середовище, з метою вирівнювання існуючих економічних і соціальних диспропорцій, створення довірливих взаємовідносин між бізнесом, суспільством та державою.

Список використаних джерел

1. Бержанір А.Л., Чирва Г.М. Методологія теоретичних досліджень корпоративної соціальної відповідальності. Економіка та управління національним господарством. Миколаївський національний університет імені В.О. Сухомлинського. Вип.21, 2018, С. 122-125 URL: <http://global-national.in.ua/archive/21-2018/24.pdf>

2. Воронкова А.Е., Баб'як М.М., Коренєв Е.Н., Мажура І.В. Корпорації: управління та культура. Монографія/ За заг. Ред..д.є.н. АЕ. Воронкової. – Дрогобич: Вимір, 2006. – 376с.

3. Кріпкий А. Ю. Методичний підхід до забезпечення корпоративної безпеки організаційного розвитку підприємства. Моделювання регіональної економіки: зб. наук. праць. Івано-Франківськ: Прикарпатський національний університет ім. Василя Стефаника, 2021. № 1 (30). С. 345–354

4. Про затвердження Принципів корпоративного управління. Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 22.07.2014р. № 955.

URL: <https://zakon.rada.gov.ua>